

Taula

11	De llum, límits i cambres
17	1. EL RETORN
21	No sé en quin lloc...
23	La casa de les absències
25	Les lluernes
27	La cara fosca de la lluna
29	Santuaris
31	La Gran Esfera
33	Mal lector
35	2. LA PARTIDA
39	Si la paraula conforma el pensament...
41	L'alfil
43	Els peons
43	I. La inèrcia
45	II. Open Arms
46	III. Beirut
47	IV. Boscam de morter
49	El poder enrocat
51	3. GEOGRAFIA ÍNTIMA
55	Però la paraula és llengua...
57	Geografia íntima

- 59 Ànima encesa
61 Territori privat
63 D'alta volada
65 Xarxes
67 L'embuix
69 Als poetes sense ofici (ni benefici)
- 71 4. ELS FALCIOTS
75 La por és la fera...
77 Fisiologia de la por en selva urbana
79 Ocell vespral
81 El femer de la memòria
83 Rosec
85 El pigall
87 La ferida
89 Les llacunes de Caront
91 La darrera casa
93 Els quatre elements

De llum, límits i cambres

Qui som, nosaltres? Aquells que veiem quan dirigim la vista enrere, en el reflex boirós d'algú que vam ser fa molts dies? Som en la impressió difusa d'alguna cosa que intuïm, però que ja no podem fer present? Som les parts del calendari que ens ha fet ofrena de records i memòria? Som nosaltres, aquests qui mirem d'escriure per entendre, que prenem consciència de tantes absències? O, potser, som el qui serem demà, quan mirem d'entendre qui érem avui, enfangats en la incertesa?

És d'aquí d'on germinen els versos, les vides, els miralls i les idees que basteixen *La casa de les absències*, d'Helena Martínez-Ferreruela. “Torno a casa, devastada. / Fugit el fantasma de les coses / resta només el rastre d'aquelles / que ens prenyaren les venes”, escriu. Ens entestem a tornar a una casa, inhòspita, que s'escampa davant nostre i omple el full d'amagatalls en l'obscuritat, que juga a fer ombres on crèiem que hi havia llums i aranyons. Una casa que és allò viscut, plena de miralls —“l'inconscient est structuré comme un langage”, a la manera

de Lacan—, també de parets i envans, de topalls i passadissos. Una casa que és la construcció del jo líric de la poeta, un ressò d'existència i singularitat, en una veu que ha esculpit versos per capturar aquesta vida que fuig i ressona.

La casa de les absències és una casa recreada de vers a vers, de constatacions a dubtes, de tot el que hem perdut i ens ha fet ser tal com som ara mateix. Un llibre que remou la memòria d'una vida, que furga en la intimitat de la veu poètica, però també en la nostra pròpia intimitat. Una llar de memòria, però també de rebel·lió i d'observació crítica, amb un recorregut ben construït en quatre temps: una primera cambra més intimista, amb lluernes, santuaris, pelegrins i atzars (“Vivim en l'angle mort / de la Gran Esfera. / Ningú no ens veu / i, si Algú ho fa, / tampoc no ens mira.”); una segona amb retops com la vanitat o els pecats originals, d'alè més social, amb la forma d'una ruta d'escapatòria, amb el mercadeig de les màfies, les restes del naufragi, la carnassa que és empesa al mar, l'ofec, la misèria, els braços oberts d'un rescat (“No hi ha prou salvavides, / per a tanta indiferència.”); una tercera en què la poesia és un “sostre”, amb espais protegits (“No hi ha infància / sense territori privat.”) i on els draps bruts es renten a casa; i una quarta on reverbera la por de fer-se gran, amb la ceguesa i el pigall, Caront i el Tibet, la ferida que supura (“Si la memòria / s'ha de nodrir de rancor, / més val passar gana.”) fins a la fi, en una flama que resta encensa (“Seràs foc en el record, / milers de rostres esllanguits, / i la mà del temps / no sabrà dibuixar-te.”).

Tot això hi és, a *La casa de les absències*. Un llibre amb una veu sagaç que posa llum als límits que hem anat trampejant, en viure: “Seràs terra un dia / i la terra t’engolirà / amb païdor lent”, com constata el darrer poema. Diu Felipe Benítez Reyes, en l’obertura i tancament de *La casa de les absències*, que “Lo que se lleve el tiempo / que sea tanto / como aquello que el tiempo nos dio (...)”. El record, la memòria. El temps que sempre arrossega penyores, que acumula deutes, rebrega records, enfosqueix imatges, s’emporta enllà persones, llocs, moments, certituds i llars. I que també se’ns emporta a nosaltres, en uns poemes on Helena Martínez-Ferreruela ha posat nom als dubtes i al contrasentit fascinant de viure i haver viscut.

ESTEVE PLANTADA

No sé en quin lloc em vaig perdre, de tants com m'han viscut, ni com vaig sortir de la por per entrar a la casa de les absències. El cos és casa meva, el lloc on la vida se'm revela, la porta que m'obre al món i la que clou els llocs suspesos de la meva intimitat. Vago per les cambres buides, posseïdes pels esperits guardians dels éssers i les coses que m'habiten. Un únic mirall retorna el meu reflex. Penso en Lacan i en la dialèctica de l'èsser i l'aparença. Més endins no hi ha llum, però, en la foscor, la consciència llambrega. M'enganyo, si pretenc anar més enllà. Ara ho sé: jo soc el meu límit.

La casa de les absències

Torno a casa, devastada.
Com escanya el terregall
la llavor que hi germinava.

Fugit el fantasma de les coses
resta només el rastre d'aquelles
que ens prenyaren les venes,
els plecs de la pell nafrada,
cada múscul i òrgan tensat,
cada racó del cor
preservant aquell record
vitalment inevitable.

Les lluernes

Mai no sabràs si eren les lluernes
o llambregades breus de la consciència
les llumenetes albes dels teus vespres.

La il·lusió del concert de les estrelles,
l'alquímia de la música acordada,
pampallugues tot, creu-me, i arrogància.

Mai no sabràs si eren les lluernes,
rellucant bòrnia per la claraboia
només amb l'ull de vidre.

La cara fosca de la lluna

Mentre et mudes amb l'hàbit
d'un engany necessari,
em pregunto
quin dels teus *jo* maquillen
aquests ulls naufrags,
si saps que veus només
el miratge, la imatge
geperuda al dessota,
que la lluna és fosca
si el sol no l'emmiralla.

Aquesta obra ha estat guardonada amb el III Premi Pont Vell de Poesia del certamen literari Vila de Montblanc, 2022, organitzat per l'Ajuntament de Montblanc i l'Associació Literària Escarritx. El jurat estava format per Josep Civit, Jordi Llavina, Carlos Minuchin, Mònica Socias, Àngels Marzo i Judit Queralt, que actuà com a secretària.

Amb la col·laboració de:

escarritx
literari

© dels textos: Helena Martínez-Ferreruela, 2022

© del pròleg: Esteve Plantada Hermoso, 2022

© d'aquesta edició: Pagès Editors, S L, 2023

Sant Salvador, 8 – 25005 Lleida

www.pageseditors.cat

editorial@pageseditors.cat

Primera edició: març de 2023

ISBN: 978-84-1303-450-8

DL: L 73-2023

Impress a Arts Gràfiques Bobalà, SL

www.bobala.cat

◀ imprès a lleida ▶

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.